

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Мукачівська міська рада
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
19-20 травня 2016 року**

УДК 001+37(063)
ББК 72+74
Н 34

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від «26» квітня 2016 р.)*

Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 19-20 травня 2016 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. – 379 с.

ISBN 978-966-97506-8-6

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі». Учасниками конференції обговорено проблеми педагогічної та психологічної освіти в умовах євроінтеграції, історичні, філософські та правові питання розвитку науки та освіти в третьому тисячолітті, сучасні тенденції в економіці та управлінні, особливості туристично-рекреаційної роботи в освітньому процесі ВНЗ, актуальні проблеми сучасних технологій виробництва та сфери обслуговування.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Папп В.В.** – д.е.н., професор, **Кобаль В.І.** – к.пед.н., доцент, **Максютова О.В.** – начальник НВВНТ.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-966-97506-8-6

© Мукачівський державний університет, 2016

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПЕДАГОГІЧНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ОСВІТА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	12
АКУЛЕНКО І. А., КРАСНОШЛИК Н. О., ЛЕЩЕНКО Ю. Ю. Напрями модернізації змісту шкільної математичної освіти (основна школа, поглиблений рівень вивчення математики).....	12
АЛМАШІ С. І. До проблеми дослідження рефлексивної складової готовності майбутніх вчителів до професійної інноваційної педагогічної діяльності.....	14
АНДРИШИН С. Дослідження вимог до конститuentів терміносистеми освіти української та англійської мов.....	15
БАРНА Х. В. Використання теорії розв'язання винахідницьких завдань у діяльності дошкільного навчального закладу.....	17
БАРЧІЙ М. С. Психологічні аспекти формування комунікативної компетентності вчителя.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА Л. І. Окремі питання вивчення кар'єри особистості.....	21
БОГДАН К.М., ЧЕРЕПАНЯ Н. І. Самоосвіта – одна з головних умов педагогічної майстерності вихователя.....	23
БОДНАР О. М. Вокально-педагогічна компетентність майбутнього вчителя: філософсько-педагогічний аспект.....	25
БОРОНЫ Д.-В. Т. Питання формування екологічних цінностей майбутніх учителів початкової школи у педагогічній літературі.....	27
БОЧКО С. М. Значення управлінської компетентності у формуванні майстерності керівника ДНЗ.....	29
БРЕЦКО І. І. Психічна втома як чинник емоційного вигорання вчителя.....	31
БРИЖАК Н. Ю. Педагогічна творчість як невід'ємна складова професійної культури вчителя початкових класів.....	32
БРИЖАК Н. Ю., ГУЧКАНЮК А.М. Проблема професійного самовизначення особистості: теоретичний аналіз дослідження.....	34
БРИЖАК Н. Ю., ШПАК М.С. Теоретичний аналіз проблеми професійної ідентичності особистості майбутнього вчителя початкових класів.....	36
ВАРЕНИЧЕНКО А. Б. СИДОРЧУК А. Е. Формування екологічних цінностей майбутнього вчителя початкової школи.....	38
ВАСИЛИНКА М. І. Педагогічна спадщина Г. Ващенко в контексті сьогодення....	40
ВОЛОШИН Н. П., ГРИЧКА М. Система навчання молодших школярів позакласному читанню.....	41
ВОРОНОВА О. Ю. Концептуальні підходи до вивчення поняття рефлексії.....	43
ГАБОВДА А. М. Толерантність комунікативної взаємодії у вищій школі: педагогічний аспект.....	45
ГАВРИШКО С. Г. Оцінювання навчальних досягнень студентів ВНЗ з фізичного виховання.....	47

ГАВРИШКО С. Г., БУРЧ І. Д. Динаміка показників загальної фізичної підготовленості студентів ВНЗ.....	49
ГАРАПКО В. І. Spread it as strategic direction introduction of it in British higher education (1990-1999).....	51
ГАСНЮК В. В. Взаємодія мистецьких традицій як засіб формування полікультурної компетентності школярів.....	53
ГОБЛИК В. В., АЛМАШІЙ І. І. Формування екологічної культури студентів ВНЗ.	55
ГОРВАТ М. В. Інтерактивне навчання як педагогічна технологія.....	57
ГОРВАТ М. В., ГУЙВАН Н. І. Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів за допомогою використання дидактичних ігор.....	59
ГОРВАТ М. В., КИРЧЕЙ Я. О. Шляхи удосконалення уроку в сучасній початковій школі.....	61
ГУСАР О. Фактори мотивації у підготовці майбутнього вчителя англійської мови у вищій школі.....	63
DANKANYCH O. Concept term and its research in modern linguistics.....	65
ДОБОШ О. М., ВОВК Я. Педагогічний аспект формування взаємодопомоги у старших дошкільників у процесі спільної праці.....	66
ДОБОШ О. М., ДРАГУН Г. Основні підходи до визначення типів та функцій іміджу педагога-професіонала.....	69
ДОБОШ О. М., ДУМА В. Виховання толерантної поведінки у дітей дошкільного віку.....	71
ДОБОШ О. М., ТИТИЧКО В. Проблема розвитку обдарованості в психолого-педагогічній літературі.....	73
ДЯДЧЕНКО О. В. Іншомовна підготовка студентів нефілологічних спеціальностей до міжкультурної взаємодії.....	75
ДЯЧУК Н. І. Темперамент як психологічний чинник музичного виконавства.....	77
ЗАВИДОВСЬКА Д. С., ПОЛЯНКА А. В. Інтерактивні методи вивчення англійської мови.....	79
ІВАНОВА В. В. Психологічна готовність керівників закладу дошкільної освіти до прийняття управлінських рішень.....	81
КАМПОВ С. П. Умови формування самостійної науково-дослідницької діяльності майбутніх педагогів.....	83
КАС'ЯНЕНКО О. М. Організація роботи групи ДНЗ, в якій є діти з особливими потребами.....	85
КОБАЛЬ В. І., БІЛЕЦЬКА Я. Софія Русова про наступність у навчанні.....	87
КОБАЛЬ В. І., ІСАК А. Дослідження вікової динаміки сформованості в молодших школярів базових компонентів здорового способу життя.....	89
КОБАЛЬ М. В., БРОШНЯК М. Дослідження відмінності у засвоєнні гендерних ролей хлопчиками та дівчатками молодшого шкільного віку у контексті впливу сім'ї і школи.....	91
КОВАЛЕНКО О. А. Математична підготовка майбутніх учителів початкової школи в умовах євроінтеграції.....	93

КОРНІЄНКО І. О. Оціночно-динамічні елементи наративу життєвого простору підлітків та юнаків.....	95
КОРНІЄНКО І. О., ГАНЬКУЛИЧ М.М. Особливості формування образу партнера в шлюбі як фактору задоволення сімейними стосунками.....	97
КОСТЮ С. Й. Особливості психолого-педагогічного спілкування в системі «вчитель – учень».....	99
КРАВЧЕНКО Т. М. Лінгво-психологічні аспекти вивчення лексики на уроках іноземної мови.....	101
КУЗЬМА-КАЧУР М. І. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування природознавчої компетентності.....	103
КУЗЬМА-КАЧУР М. І., КУРТА С.В. Краєзнавчий компонент у змісті програми «Природознавство».....	104
КУЗЬМА-КАЧУР М. І., МИГОВИЧ Е.В. Особливості та змістові характеристики феномена толерантність.....	106
КУЗЬМА-КАЧУР М. І., САВКО Я.М. Генеза ідеї інтерактивного навчання в педагогічній науці.....	108
КУРИЛО О. Й. Особливості усталених виразів та їх стилістичні функції в повісті І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».....	110
КУШНІР І. І. Особливості формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до маркетингової діяльності.....	113
ЛАВРЕНОВА М. В., ПЕКАР А.С. Гра-драматизація як засіб навчання дітей виразно читати.....	114
ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування свідомої дисципліни у молодших школярів.....	116
ЛАЛАК Н. В., ГОНАК Н.В. Виховний вплив сім'ї на формування особистості молодшого школяра.....	118
ЛАЛАК Н. В., КОСТЬ Ю.Ю. Організація самостійної роботи учнів початкової школи у контексті сьогодення.....	120
ЛАЛАК Н. В., ТЕЛИЧКА А. Шляхи вдосконалення форм і методів контролю знань молодших школярів.....	122
ЛАНЬО Г. В. Основні напрями, способи та проблеми впровадження інформаційних технологій у вищих навчальних закладах.....	124
ЛІБА О. М., БІЛА М.М. Методика створення і застосування проблемних ситуацій на уроках математики.....	125
ЛОГОЙДА І. В. Євроінтеграція та освітні процеси.....	128
ЛЯХ А. Ю. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до реалізації індивідуального підходу як наукова проблема.....	130
МАДЯР А. К. Соціальна компетентність майбутніх учителів початкової школи.....	132
МАЙБОРОДА І. Е. Сучасні підходи підготовки студентів педагогічних факультетів до викладання образотворчого мистецтва у початкових класах.....	133

МАЙБОРОДА І. Е., СИНЕТАР І.В. Художньо–естетичне виховання молодших школярів засобами українського народного декоративно–прикладного мистецтва.....	135
МАРЦЕНЮК М. О. Соціально-психологічний портрет сім'ї в форматі сімейної психодіагностики.....	137
МАРЦЕНЮК М. О., МЕШКО М.М. Теоретичні концепції процесу соціальної адаптації.....	139
МАРЦЕНЮК М. О., ФЕЛЬЦАН І.М. Мотивація як запорука формування професійних навичок у процесі навчання у вищій школі.....	142
МАРЦЕНЮК М. О., ШОПА Г.М. Чинники подружнього благополуччя молодого сім'ї.....	143
МЕЛЬНИЧУК Л. Б. Критерії та показники готовності майбутніх учителів до морального виховання молодших школярів.....	146
МИКУЛІНА А. К. Взаємозв'язок видів образотворчої діяльності дошкільників... ..	148
МІШАК В. М. Професійна підготовка майбутнього вчителя іноземної мови в Австрії.....	150
МОЛНАР Т. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до полікультурного виховання учнів.....	153
МОРГУН А. В. Лингвистическая классификация зоонимов в русском и украинском языках (лингводидактический аспект).....	155
МОРГУН І. В. Реалізація компетентнісного підходу в процесі навчання англійської мови в школі.....	157
МОРОЗ Ф. В. Виховання і розвиток у студентів інтересу до навчання.....	159
МОЧАН Т. М. Мотивація пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках інформатики.....	161
МОЧАН Т. М., ЛАБОШ К.Я. Застосування інформаційних технологій на уроках математики у початковій школі.....	163
НИЩАК І. Д. Педагогічне діагностування рівня інженерно-графічної підготовки майбутніх учителів технологій (на прикладі контрольних робіт з креслення).....	165
ПАВКО А. І., КУРИЛО Л. Ф. Особливості педагогічного змісту терміну «парадигма» в постнекласичний період розвитку соціогуманітарної науки.....	167
ПАГУТА Т. І. Естетична освіта молодших школярів як засіб формування соціально адаптованої особистості.....	170
ПЕТРУК В. А. Підвищення рівня самооцінки щодо педагогічної діяльності у студентів непедагогічних ВНЗ.....	172
ПОВІДАЙЧИК О. С. Науково-дослідна робота студентів у системі вищої професійної освіти.....	174
ПОЛЯНКА А. В., ЛУЧКА А. С. Використання інформаційних технологій та комп'ютерних програм для вивчення англійської мови.....	176
ПОПОВИЧ І. Є. Підготовка вчителя-дослідника як важлива складова сучасної педагогічної освіти Великої Британії.....	178
ПОПОВИЧ Н. М. Lifelong professional education: development priorities.....	180

БРАТЮК В. П., МИХАЛЬЧИНЕЦЬ Г. Т. Міжнародна практика та сучасні підходи до регулятивної роботи на фінансовому ринку України.....	269
ВОРОБІЙОВ В.В. Систематизація чинників, які підвищують (знижують) інвестиційну привабливість регіону.....	270
ГАВРИЛЕЦЬ О. В., ДІДЕНКО В. Використання паблік рилейшнз в маркетингових програмах просування товарів і послуг на ринку.....	272
ГОБЛИК В. В., АЛМАШІЙ І. І., ФЕЄР А. Є. Екологічні проблеми соціально-економічному розвитку сільських громад регіону.....	273
ГОБЛИК В. В., КОРОЛОВИЧ О. О. Кластерний підхід до розвитку малого підприємництва регіону.....	275
ГОБЛИК В. В., ТОКАР Я. І. Використання потенціалу сільських територій.....	277
ДЕЛЕГАН О. О., ЛЕНДЕЛ О. Д. Особливості реклами на ринку харчової промисловості.....	279
ДОЩЕНКО А. В. Стимулювання зайнятості населення на ринку праці через підтримку малого підприємництва та самозайнятості.....	281
ЗАРІЧНА О. В., ТІБА В. Паблік рилейшнз у бізнесі.....	283
ІГНАТИШИН М. В., ЛУНИК В. Р. Податкова система України: реалії та перспективи.....	284
КОВАЧ В. Ю., ЧУЧКА І. М. Організація маркетингової служби на промисловому підприємстві.....	286
КУЧІНКА Т. В. Зовнішні чинники формування економічних криз в Україні.....	287
ЛАСЛО В. В., ЛЕНДЕЛ О. Д. Особливості споживчого та промислового маркетингу.....	289
ЛЕНДЕЛ О. Д., ПІДГОРНА Ю. В. Маркетинг взаємовідносин в діяльності роздрібних торговельних підприємств.....	291
ЛЕНДЕЛ О. М. Сучасний стан інвестиційної зовнішньоекономічної діяльності підприємств Закарпатської області.....	293
МАЛЕЦЬ С. С. Механізм податкового регулювання інноваційних процесів в Україні.....	295
МАЛЯР Д. М., ЛЕНДЕЛ О. Д. Особливості поведінки споживачів на промисловому ринку.....	297
НЕСТЕРОВА С. В., ВАЙС Ф. Ф. Партнерство України з міжнародними фінансовими організаціями.....	299
ПЕТРИЧКО М. М., БАЛОГА Е. І. До питання оподаткування юридичних осіб в Україні.....	301
РУБІШ М. А. Підприємства сфери послуг в економіці регіону.....	303
СЕМЕНЕЦЬ Ю. О. Проблемні питання фінансування сектору вищої освіти в Україні.....	305
СТЕГНЕЙ М. І., ЛІНТУР І. В. Проблеми формування фінансових ресурсів бюджетів адміністративно-територіальних одиниць в умовах євроінтеграції.....	307
СТЕГНЕЙ М. І., МАКСЮТОВА-ГРЕШКУЛИЧ Д. В. Функціонування та розвиток регіональних ринків праці.....	309

9. Оцінка результатів. На даному етапі співвідносяться отримані результати маркетингових комунікацій з оптимальними, або бажаними.

Завдання паблік рилейшнз не закінчується на максимально можливому завоюванні аудиторії на ринку. Їх завдання являються набагато змістовнішими, тому що ПР діяльність орієнтується саме на формування думки (громадської) та покращення зв'язків на основі довіри цільової аудиторії із набагато ширшим ніж саме отримання вигідних пропозицій на певному ринкові, аспектами проблем.

Для більшості маркетингових фахівців постають два питання:

- 1) Чи існує потреба в конкретному товарі або послугі?
- 2) Якщо так, то для якої категорії населення в якій упаковці вони швидше за все почнуть користуватися попитом?

Спрямований на споживачів, маркетинг у той же час зацікавлений і іншими групами, насамперед: продавцями, дилерами, працівниками оптового та рекламного відділів. Одним із ключових значень для працівників у сфері ПР являється аналіз ринку, що надає інформацію про споживачів, які одночасно є ключовими групами ПР-громадськості.

Отже, паблік рилейшнз надають змогу враховувати різні ситуаційні аспекти, економічні реалії, вплив політики, ставлення суспільства до підприємства чи організації, гарантій та забезпечення соціальної відповідальності, сприянню найбільш ефективного використання потенціалу, особливо людського, та цілеспрямованому впливу на певну громадськість. За допомогою цього всього зростає можливість досягнення очікуваного економічного чи соціального результату, а також зростають перспективи подальшого розвитку.

Література

1. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблікрілейшнз : Монографія / В.М.Бебик. - К., 2005. -437, с.
2. Варшавская Е. О тенденциях развития Паблик Рилейшнз / Е.Варшавская // Маркетинг. - 2002. - № 5. - С. 62-69.
3. Гурская Н. "Паблик рилейшнз" как основной метод формирования престижной репутации в политике и бизнесе / Н.Гусарская // Маркетинг и реклама. - 2000. - № 5-6. - С. 22-23.
4. Королько В. У пошуках теорії мультикультурних паблік рілейшинз / В.Королько // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2002. - № 3. - С. 28-41.

УДК 338.43:504:332.1

В. В. ГОБЛИК, І. І. АЛМАШІЙ, А. Є. ФЕЄР
Мукачівський державний університет

ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД РЕГІОНУ

Закарпаття відоме своїми ініціативами у сфері агропромислового розвитку. Область була першою, яка в межах затвердженої регіональної Програми підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм часткового здешевлення залучених кредитів за рахунок коштів обласного

бюджету відшкодовує залишок відсоткових ставок, які залишаються після відшкодування із Державного бюджету. Зазначена підтримка зменшила фінансове навантаження на сільгоспвиробників, а частково вивільнені кошти спрямовуються на пріоритетні цілі підприємств галузі.

Разом з тим у сільській місцевості нагромадилось багато соціально-економічних проблем. Найгостріші серед них – безробіття та низька оплата праці, що зумовлюють трудову міграцію сільського населення та пов'язані з цим соціальні проблеми сімей і виховання дітей. Відтік людських ресурсів спричинює їх нестачу для розвитку прогресивних видів економічної діяльності, які провадяться на сільських територіях. Крім негативних економічних наслідків, існує й позитивний вплив – зворотні доходи мігрантів, звичайно ж, створюють додаткові можливості для зрушень в інвестиційному процесі, які поки що переважно використовуються для індивідуальних цілей – розбудова житла, освіта [1].

На сільських територіях наразі не забезпечується відповідний рівень соціального та комунального обслуговування, як і в абсолютному вимірі, так і порівняно до міських територій.

Крім існуючих статистичних доказів вищенаведеного, ці висновки були підтверджені експертними та соціологічними опитуваннями. Зокрема, серед першочергових економічних потреб і проблем сільських громад були вказані такі, як екологічні, покращення довкілля та ландшафту, можливості працевлаштування з достойним рівнем оплати праці та стан інфраструктури.

Найважливіші **екологічні проблеми** респондентами ідентифіковані такі, як забруднення водойм і земель території громади, затоплення дворів, будинків громадян у період інтенсивних опадів; неякісна вода у водогоні.

Серед причин екологічних проблем першочергово можна ідентифікувати відсутність системи збору, вивозу й утилізації сміття, облаштованих місць видалення відходів, відсутність чи поганий стан інфраструктури водопостачання та водовідведення, низька екологічна культура населення та виробників, що загалом призводить до забруднення довкілля, низької якості питної води. Причини паводків у жителів сільських територій переважно асоціюються з вирубкою лісів.

У вирішенні екологічних проблем в сільській місцевості респонденти вбачають:

- зростання кількості мереж водопостачання і водовідведення та очисних споруд у сільській місцевості;
- якісніший рівень збору та переробки сміття, зменшення стихійних сміттєзвалищ;
- підвищення екологічного класу водойм сільської місцевості;
- підвищення частки відновного використання природних ресурсів у сільській місцевості;
- збереження оптимальної частки заповідних територій в регіоні;
- підвищення частки екологічно безпечних технологій ведення сільськогосподарського виробництва, формування агроекологічного іміджу регіону;

- підвищення частки альтернативної енергетики у регіоні.

Натомість покращення стану довкілля та ландшафту сільських територій пропонується здійснити через:

- будівництво нових та відновлення існуючих мереж водопостачання і водовідведення та очисних споруд у сільській місцевості зі спеціальними програмами для зон, насичених туристичними закладами,

- організація роботи зі збору та переробки сміття; посилення контролю і відповідальності за неорганізоване викидання сміття, організацію стихійних сміттєзвалищ;

- посилення контролю і відповідальності за скидання забруднених вод у поверхневі водойми в сільській місцевості, забруднення повітря;

- раціональне використання, охорона та відтворення водних ресурсів;

- збереження, відтворення та розширення особливо цінних лісових масивів;

- підтримка виробництва енергії з альтернативних екологічно нейтральних джерел;

- збереження, відтворення та раціональне використання земельних ресурсів.

Таким чином, громадськістю запропоновано основні екологічні проекти: запровадження партнерських підходів до будівництва чи відновлення мереж водопостачання і водовідведення та очисних споруд у сільській місцевості; будівництво заводу з переробки твердих побутових відходів; розробка заходів щодо заборони використання фосфатних пральних засобів принаймні у туристичних зонах; запровадження громадського екологічного контролю та розробка дієвих просвітницьких програм зі збереження довкілля.

Література

1. Гоблик В. В. Особливості регулювання трудовіграційних процесів у прикордонному регіоні / В.В. Гоблик // Журнал «Агро світ», 2015. – №13. – С.10-13.

УДК 334.7.012.64:332.1

В. В. ГОБЛИК, О. О. КОРОЛОВИЧ
Мукачівський державний університет

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА РЕГІОНУ

Серед соціально-економічних проблем Закарпатської області найгострішими, є безробіття, міграція населення, що зумовлені в основному відсутністю можливостей працевлаштування з відповідним рівнем оплати праці. Аналіз економіки регіону також показав, що протягом багатьох років спостерігається порівняно низький рівень доданої вартості у сільському та лісовому господарствах – базових секторах сільської економіки, залучення інвестицій в їх розвиток, недостатньо ефективного використання природних ресурсів в сільській місцевості, у цілому – відсутність масштабного поширення біо-, енерго-, ресурсоощадних технологій.

За останні роки в Україні все частіше починають розглядати кластерні моделі як один з ефективних механізмів забезпечення зростання економіки регіонів, розвитку підприємництва. На увагу заслуговує створення та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>